

treballava al taller històric del rei. Ens ha semblat menys interessant el capítol dedicat als *Castigos*.

Treballs com aquest, molt documentats i fets amb gran escrúpol, són sempre benvinguts, tant per la quantitat de materials que aporten com per les conclusions que hom en pot treure, bé que sovint aquestes hagin d'ésser parcials.

El text de la Sister Francis ha estat reproduït fotomecànicament d'un original dactilografiat. Un petit nombre d'errades, de fàcil esmena, ha quedat sense corregir.

P. B.

RICA BROWN: *Bécquer*. Prólogo de VICENTE ALEIXANDRE. Barcelona, Editorial Aedos, 1963. XVII + 414 pàgs. + 10 làms. («Biblioteca Biogràfica».)

Amb la publicació de *Bécquer*, Rica Brown ens posa a l'abast el fruit del seu esforç per sistematitzar cronològicament els fets de la vida del poeta andalús. Servint-se de les adquisicions més recents de la investigació, algunes de les quals ja devíem a ella mateixa, l'autora ens dona la biografia de Gustavo Adolfo Bécquer més completa, més ordenada i més austera que fins ara hàgim pogut llegir.

El propòsit de l'obra es palesa diverses vegades en el text: «Los pocos contemporáneos que durante su vida se dieron cuenta de que [Bécquer] era un ser excepcional, tratan de comunicar a la posteridad lo que le distinguía de ellos mismos. Nosotros, que conocemos sus cualidades excepcionales, queremos saber algo más de su humanidad. Ellos, teniendo delante a la persona humana, se desviven por insistir en su genio; nosotros, teniendo delante al genio, tratamos de saber más del hombre» (pàg. 90). En aquestes paraules, hi veiem l'afecció que l'autora sent pel seu poeta i, encara, l'actitud realista amb què es disposa a encarar-se amb el tema. El mètode i l'escrúpol amb què elabora el seu treball ens confirmen plenament aquestes qualitats.

El que ens és ofert no és una reconstrucció sintètica de la vida de Bécquer, sinó un detallat recompte cronològic de tots els fets, des del naixement fins a la mort del poeta: les circumstàncies familiars, la trajectòria de la seva vocació, les amistats literàries o purament humanes, els seus amors, els seus treballs, les seves publicacions, la seva relació amb la política. L'autora s'esforça per donar a cada moment de la vida de Bécquer una claredat pròpia. Per això, posa a contribució tota la bibliografia existent i, quan hi són, en confronta les contradiccions. En els aspectes que la investigació encara no ha resolt —per exemple, els amors de Bécquer i llur possible repercussió en l'obra literària— és exposat el planteig del problema, i se n'insinua una interpretació, a vegades, simplement ajornada.

Davant l'obra literària, l'estimació de l'autora continua essent la d'un biògraf. Considerant els escrits de Bécquer com a documents humans, Rica Brown intenta de situar-los cronològicament, els ressenya d'una manera sistemàtica i n'extreu els aspectes que poden projectar llum sobre la vida del poeta. Ocasionalment es permet breus comentaris crítics, sobretot de tipus valoratiu o comparatiu (v. gr., sobre la *Rima IV*, pàgs. 359-61). El recompte, datació i relació del contingut de les publicacions periodístiques de Bécquer és d'un gran valor pel seu sentit exhaustiu, que comprèn des de les *Leyendas* fins a l'article més obscur. De vegades, com a resultat d'aquest mètode, hom arriba a una autèntica exhumació; és el cas de *La crítica*, un article signat amb el pseudònim «Adolfo

García», mena de manifest de l'ideari estètic i crític de Gustavo Adolfo Bécquer i de Luis García Luna, on també és feta una reivindicació de Larra («apareció en dos números de una revista, "Espíritu"», «a fines de 1863», «y permanece todavía inédito en los estudios sobre Bécquer», pàg. 227 i ss.).

Algunes errades o confusions que hem pogut notar potser s'expliquen per distraccions del caixista o dels correctors. La *Rima* XIII, tradicionalment datada el 1859, i presentada així per la mateixa Rica Brown (pàgs. 136 i 391), apareix en un altre capítol com de l'any 1861 (pàg. 180). La *Rima* LXI és situada i comentada com publicada «al final del año 1860» (pàgs. 157-58) i després (pàg. 180), sense comentari, es considera impresa el 1861, d'acord amb Franz Schneider i amb José Pedro Díaz.

És evident que el *Bécquer* de Rica Brown, pels valors apuntats, per les detallades referències i per la utilitat dels seus índexs, ha d'ésser des d'ara un punt de partida obligat i un llibre de consulta molt pràctic en tot estudi sobre Bécquer. Però el lector que hi busqui l'interès de la biografia en ell mateix, tampoc no haurà de quedar decebut; ben al contrari, gaudirà d'unes pàgines escrites amb afeció i realisme.

Ramon SUMOY